

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (üheksas koda)

11. aprill 2024*

Eelotsusetaotlus – Õigusalane koostöö tsiviilasjades – Kohtualluvus ning kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine tsiviil- ja kaubandusajades – Määrus (EL) nr 1215/2012 – Artikli 6 lõige 1 – Kohaldamisala – Leping, mille on liikmesriigis asuva pangaga sõlminud tarbija, kellel on kolmanda riigi kodakondsus – Selle tarbija vastu esitatud hagi – Kohus, kelle tööpiirkonnas asub nimetatud tarbija viimane teadaolev alaline elukoht liikmesriigi territooriumil

Kohtuasjas C-183/23,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie (Varssavi kesklinna rajoonikohus Varssavis, Poola) 27. veebruari 2023. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 22. märtsil 2023, menetluses

Credit Agricole Bank Polska S.A.

versus

AB,

EUROOPA KOHUS (üheksas koda),

koosseisus: koja president O. Spineanu-Matei (ettekandja), kohtunikud J.-C. Bonichot ja L. S. Rossi,

kohtujurist: N. Emiliou,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna ja S. Żyrek,
- Saksamaa valitsus, esindajad: J. Möller ja M. Hellmann,
- Euroopa Komisjon, esindajad: J. Hottiaux ja S. Noë,

* Kohtumenetluse keel: poola.

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT 2012, L 351, lk 1) artikli 6 lõiget 1 ja artiklit 26.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses Poolas asuva Credit Agricole Bank Polska S.A. ja tarbija AB vahel, kelle tegelik aadress ei ole teada, rahasumma tasumise üle, mida kõnealune pank nõuab AB-lt tarbijakrediidilepingu alusel.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Määruse nr 1215/2012 põhjendused 6, 15 ja 18 on sõnastatud järgmiselt:

„(6) Selleks et saavutada tsiviil- ja kaubandusajades tehtud kohtuotsuste vaba liikumine, on vajalik ja asjakohane, et kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise eeskirju reguleeritaks liidu õigusaktiga, mis on siduv ja vahetult kohaldatav.

[...]

(15) Kohtualluvuse eeskirjad peaksid olema hästi prognoositavad ning lähtuma põhimõttest, et tavaliselt on kohtualluvus seotud kostja alalise elukohaga. [...]

[...]

(18) Kindlustus-, tarbija- ja töölepingute puhul tuleks nõrgemat poolt kaitsta soodsamate kohtualluvuse eeskirjadega kui üldised eeskirjad.“
- 4 Määruse artikli 4 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesoleva määruse kohaselt esitatakse hagi isikute vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtutesse sõltumata nende kodakondsusest.“
- 5 Määruse artikli 5 lõikes 1 on ette nähtud:

„Isikute vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, võib hagi esitada teise liikmesriigi kohtusse üksnes käesoleva peatüki 2.–7. jaos sätestatud korras.“

6 Sama määruse artikli 6 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Kui kostja alaline elukoht ei ole üheski liikmesriigis, tehakse liikmesriigi kohtute pädevus kindlaks iga liikmesriigi oma õiguse kohaselt, kui artikli 18 lõikest 1, artikli 21 lõikest 2 ning artiklitest 24 ega 25 ei tulene teisiti.“

7 Määruse nr 1215/2012 artikli 17 lõikes 1 on sätestatud:

„Asjades, mis puudutavad lepinguid, mille isik on tarbijana sõlminud oma majandustegevusest või kutsealast sõltumatul eesmärgil, määratakse kohtualluvus kindlaks käesoleva jao alusel, ilma et see piiraks artikli 6 ja artikli 7 punkti 5 kohaldamist, kui tegemist on:

- a) järelmaksuga kaupade müügilepinguga,
- b) osamaksetena tasutava laenulepinguga või muud liiki krediidilepinguga, mis sõlmiti kaupade müügi rahastamiseks, või
- c) muudel juhtudel lepinguga, mis on sõlmitud isikuga, kes tegeleb tarbija alalise elukoha liikmesriigis äri- või kutsetegevusega või kelle selline tegevus on mis tahes vahenditega suunatud nimetatud liikmesriiki või mitme liikmesriigi hulgas ka nimetatud liikmesriiki, ning kui leping kuulub sellise tegevuse raamesse.“

8 Määruse artikli 18 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Tarbija võib algatada menetluse teise lepingupoole vastu selle liikmesriigi kohtutes, kus on nimetatud poole alaline elukoht, või, olenemata teise poole alalisest elukohast, selle paiga kohtutes, kus on tarbija enese alaline elukoht.

2. Teine lepingupool võib algatada menetluse tarbija vastu üksnes selle liikmesriigi kohtutes, kus on tarbija alaline elukoht.“

9 Nimetatud määruse artikkel 26 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Lisaks käesoleva määruse muudest sätetest tulenevale pädevusele on pädev ka see liikmesriigi kohus, kuhu kostja ilmub. Käesolevat sätet ei kohaldata juhul, kui isik on ilmunud kohtusse pädevuse vaidlustamiseks või kui artikli 24 kohaselt allub asi erandlikult teisele kohtule.

2. 3., 4. või 5. jaos osutatud asjades, kus kostjaks on kindlustusvõtja, kindlustatu, kindlustuslepingu kohaselt soodustatud isik, kahjustatud isik, tarbija või töötaja, tagab kohus enne asja lõike 1 alusel menetluse võtmist, et kostjat teavitatakse õigusest kohtualluvus vaidlustada ning kohtusse ilmumise või ilmumata jätmise tagajärgedest.“

10 Vastavalt sama määruse artikli 28 lõigetele 1 ja 2:

„1. Kui kostja, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, vastu esitatakse hagi teise liikmesriigi kohtusse ning ta ei ilmu kohtusse, deklareerib see kohus omal algatusel, et ta ei ole asjas pädev, välja arvatud juhul, kui pädevus tuleneb käesoleva määruse sätetest.

2. Kohus peatab menetluse niikauaks, kuni on tõendatud, et kostjal on olnud võimalus menetluse algatamist käsitlev või võrdväärne dokument saada kätte piisavalt aegsasti, et ta oleks saanud end kaitsta, või on tõendatud, et selleks on võetud kõik vajalikud meetmed.“

11 Määruse nr 1215/2012 artiklis 62 on sätestatud:

„1. Et teha kindlaks, kas poole alaline elukoht on selles liikmesriigis, kelle kohtusse asja kohta on hagi esitatud, kohaldab see kohus siseriiklikku materiaalõigust.

2. Kui poole alaline elukoht ei ole liikmesriigis, kelle kohtutele on asja kohta hagi esitatud, kohaldab kohus teise liikmesriigi õigust, et selgitada, kas nimetatud poole alaline elukoht on selles liikmesriigis.“

Poola õigus

12 17. novembri 1964. aasta tsiviilkohtumenetluse seadustiku (ustawa – Kodeks postępowania cywilnego) (Dz. U. nr 43, jrk nr 296) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis (edaspidi „tsiviilkohtumenetluse seadustik“) on artikli 144 lõikes 1 ette nähtud:

„Kohtu esimees määrab ajutise esindaja (*kurator*), kui hageja tõendab, et poole viibimiskoht ei ole teada. [...]“.

13 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 69 lõike 3 kohaselt, mida *mutatis mutandis* kohaldatakse selle seadustiku artikli 144 alusel määratud ajutise esindaja suhtes:

„Lõike 1 kohaselt määratud ajutisel esindajal on õigus teha kõiki konkreetse kohtuasjaga seotud toiminguid.“

14 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 139¹ on ette nähtud:

„1. Kui vaatamata korduvale kättetoimetamisele vastavalt artikli 139 lõike 1 teise lausele ei ole kostja võtnud vastu hagiavaldust või mis tahes muud menetlusdokumenti, mis tõendab vajadust kaitsta tema õigusi, ja kui talle ei ole eelnevalt kätte toimetatud ühtegi dokumenti eelmistes artiklites sätestatud korras ja kui ei kohaldata artikli 139 lõikeid 2–31 või muid kättetoimetamise tagajärgi sätestavaid erinorme, teatab president sellest hagejale, saates talle kostjale adresseeritud dokumendi ära kirja, ning kohustab teda toimetama selle dokumendi kostjale kätte kohtutäituri kaudu.

2. Hageja peab kahe kuu jooksul alates kuupäevast, mil lõikes 1 nimetatud kohustus talle kätte toimetati, kas lisama toimikusse kinnituse selle kohta, et kohtutäitur on dokumendi kostjale kätte toimetanud, või tagastama dokumendi ja märkima kostja tegeliku aadressi või tõendama, et kostja elab hagiavalduses märgitud aadressil. Kui tähtaeg on möödunud tulemuseta, kohaldatakse artikli 177 lõike 1 punkti 6.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 15 Oma 22. detsembri 2021. aasta hagiis Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie (Varssavi kesklinna rajoonikohus Varssavis, Poola), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus, palus Credit Agricole Bank Polska kohustada kolmanda riigi kodanikust tarbijat AB-d tasuma talle 10 591,64 Poola zlotti (PLN) (umbes 2250 eurot), millele lisanduvad kohaldatavad viivised ning kohtukulud.
- 16 Nõude alus on 16. juulil 2020 põhikohtuasja hageja ja põhikohtuasja kostja vahel sõlmitud tarbijakrediidileping mobiiltelefoni ostmiseks. Hagiavalduses märgitud kostja aadress vastas lepingus märgitud aadressile.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu juures tegutsev kohtuametnik (edaspidi „kohtuametnik“) tegi 30. märtsil 2022 AB suhtes maksekäsu, millega ta kohustas viimast tasuma põhikohtuasja hagejale 10 591,64 Poola zlotti, millele lisandusid lepingujärgne viivis ja kohtukulud, koos seadusjärgse viivisega, mida arvestatakse alates maksekäsu jõustumise päevast kuni nõutud tasumise päevani.
- 18 Ärakiri hagiavaldusest ja maksekäsust ning muu põhikohtuasja kostjale adresseeritud teave saadeti posti teel kostja aadressile, mis oli märgitud hagiavalduses. See kiri tuli 5. mail 2022 aadressaadilt vastuvõtmata saadetisena tagasi.
- 19 Kohtuametnik tegi põhikohtuasja hageja lepingulisele esindajale ülesandeks toimetada põhikohtuasja kostjale Poola õiguse kohaselt kohtutäituri vahendusel kätte hagiavalduse ja maksekäsu ärakiri, sest vastasel korral menetlus peatatakse. Hageja lepinguline esindaja teatas 15. septembri 2022. aasta kirjas eelotsusetaotluse esitanud kohtule, et asjaomast kättetoimetamist ei olnud võimalik lõpule viia, kuna kostjat märgitud aadressil ei tuntud.
- 20 Kohtuametnik määras 4. oktoobri 2022. aasta määrusega kostjale ajutise esindaja.
- 21 Ajutine esindaja esitas 26. oktoobril 2022 vastuväite sama aasta 30. märtsil tehtud maksekäsule põhjendusel, et põhikohtuasja hageja ei ole tõendanud, et ta on võlausaldaja selle summa osas, mida ta oma nõudes nõuab. Ajutine esindaja märkis veel, et tal ei ole suutnud põhikohtuasja kostja viibimiskohta kindlaks teha, kuid ta ei esitanud ühtegi vastuväidet eelotsusetaotluse esitanud kohtu rahvusvahelisele kohtualluvusele põhikohtuasja lahendamiseks määruse nr 1215/2012 artiklite 17 ja 18 alusel.
- 22 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ning põhikohtuasja hageja lepingulise esindaja ja põhikohtuasja kostja ajutise esindaja tehtud toimingud ei võimaldanud kostja viibimiskohta või alalist elukohta kindlaks teha. Nad said üksnes tuvastada, et kostja oli saabunud Poola 29. septembril 2017, et 2018. aastal oli ta lahkunud oma registreeritud aadressilt selles liikmesriigis ning et kontrolli tegemise kuupäeval ei olnud nimetatud liikmesriigi territooriumil temalt vabadust võetud.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei ole välistatud, et põhikohtuasja kostja lahkus Poola territooriumilt, ilma et seda asjaolu oleks võimalik täie kindlusega tuvastada, arvestades kontrollide puudumist teatavatel Poola Vabariigi maismaapiiridel.
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on kõigepealt tekkinud küsimus, kas määruse nr 1215/2012 artikli 6 lõiget 1 arvestades on ta kohustatud oma pädevuse kindlaks tegema oma liikmesriigi õiguse kohaselt või selles määruses sätestatud ühtsete kohtualluvuse eeskirjade kohaselt.

- 25 Selle kohtu sõnul tuleneb 17. novembri 2011. aasta kohtuotsusest Hypoteční banka (C-327/10, EU:C:2011:745) ja 15. märtsi 2012. aasta kohtuotsusest G (C-292/10, EU:C:2012:142) tulenevast kohtupraktikast, et ühtsete kohtualluvuse eeskirjade asemel liikmesriigi õiguse kohaldamine on võimalik üksnes siis, kui asja menetleval kohtul on tõendid, mis võimaldavad tal järeldada, et Euroopa Liidu kodanikust kostja, kes ei ela viimati nimetatud kohtu asukoha liikmesriigis, elab tegelikult väljaspool Euroopa Liidu territooriumi.
- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud küsimus, kas seda kohtupraktikat tuleks kohaldada ka niisuguses olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus kostja on isik, kellel ei ole ühegi liikmesriigi kodakondsust, kuid kes tõenäoliselt elab mõne liikmesriigi territooriumil. Kohus märgib, et liidu õiguses sätestatud tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtte järgimine, eelkõige juhul, kui tegemist on tarbijatega, võib toetada jaatavat vastust sellele küsimusele.
- 27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib seejärel, kas määruse nr 1215/2012 artiklist 26 lähtudes on võimalik asuda seisukohale, et põhikohtuasja kostja on ilmunud kohtusse ja sellest tulenevalt nõustunud asja menetleva kohtu kohtualluvusega, kui menetlus toimub kostja ajutise esindaja juuresolekul.
- 28 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et *curator absentis*'e institutsiooni eesmärk on tagada niisuguse hageja õigus õigusemõistmisele, kes ei ole temast sõltumatutel põhjustel võimeline asjaomase kostja alalist elukohta kindlaks tegema. Kohus väidab, et – nagu nähtub 2. aprilli 2009. aasta kohtuotsusest Gambazzi (C-394/07, EU:C:2009:219) ja 17. novembri 2011. aasta kohtuotsusest Hypoteční banka (C-327/10, EU:C:2011:745) tulenevast kohtupraktikast – kuigi võimalus jätkata menetlust ilma kostja teadmata, kasutades nagu põhikohtuasjas hagi kättetoimetamist asja menetleva kohtu määratud ajutisele esindajale, piirab kostja kaitseõigusi, on niisugune piirang põhjendatud hageja õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele.
- 29 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on siiski kahtlusi seoses võimalusega, et kohtusse ilmumata jätnud ja teadmata viibimiskohaga tarbija ajutine esindaja tunnustab oma kohtusse ilmumisega asja allumist niisugusele kohtule, kes tegelikult ei ole määruse nr 1215/2012 alusel pädev.
- 30 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et põhikohtuasi erineb 10. oktoobri 1996. aasta kohtuotsuse Hendrikman ja Feyen (C-78/95, EU:C:1996:380) aluseks olnud kohtuasjast, milles Euroopa Kohus otsustas, et kostjale ebaseaduslikult määratud esindaja kohtusse ilmumist ei saa pidada kostja kohtusse ilmumiseks. Käesoleval juhul on nimelt põhikohtuasja kostja ajutine esindaja nimetatud Poola õiguse kohaselt, kusjuures ajutisel esindajal on õigus teha kõiki põhikohtuasjaga seotud toiminguid kostja nimel, kelle viibimiskoht ei olnud menetluse ajal teada.
- 31 Selle kohtu sõnul tuleneb määruse nr 1215/2012 artikli 26 lõikest 2, et eeldamaks, et tarbija on tunnustanud kohtualluvust, mis ei tulene sellest määrusest, eelkõige selle määruse artikli 18 lõikest 2, on vaja, et tarbijat oleks teavitatud õigusest kohtualluvus vaidlustada ning kohtusse ilmumise või ilmumata jätmise tagajärgedest. Seega läheks järeldus, et selle teabe võiks asendada nimetatud tarbija esindaja edastatud teabega, vastuollu määruse nr 1215/2012 artikli 26 lõike 2 põhieesmärgiga, milleks on sama tarbija kaitse.

32 Neil asjaoludel otsustas Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie (Varssavi pealinna rajoonikohus Varssavis) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas [määruse nr 1215/2012] artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selle määruse sätteid kohaldatakse kohtualluvuse määramisel kohtuasjas teadmata viibimiskohaga tarbija suhtes, kes ei ole ühegi liikmesriigi kodanik ning kelle puhul on ühest küljest teada, et tema viimane teadaolev viibimiskoht oli liikmesriigis, teisest küljest aga on olemas usaldusväärsed andmed, mis viitavad sellele, et ta ei ela enam selle liikmesriigi territooriumil, kuid puuduvad usaldusväärsed andmed, mis võimaldaks eeldada, et ta on lahkunud Euroopa Liidust ja naasnud riiki, mille kodanik ta on?
2. Kas [määruse nr 1215/2012] artikli 26 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et sellele teadmata viibimiskohaga tarbijale liikmesriigi õiguse kohaselt määratud ajutise esindaja kohtusse ilmumine asendab kõnealuse tarbija kohtusse ilmumise ja võimaldab asuda seisukohale, et asi kuulub liikmesriigi kohtu kohtualluvusse, hoolimata sellest, et on olemas usaldusväärsed andmed eeldamaks, et tarbija ei ela enam selle liikmesriigi territooriumil?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Sissejuhatavad märkused

- 33 Esiteks olgu märgitud, et kuna vastavalt määrusega nr 1215/2012 tunnistati kehtetuks ja asendati nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 04/19, lk 42), mis omakorda asendas 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1972, L 299, lk 32), mida on muudetud hilisemate konventsioonidega uute liikmesriikide ühinemise kohta selle konventsiooniga, siis kehtib viimasena nimetatud õigusinstrumentide sätetele Euroopa Kohtu antud tõlgendus ka määruse nr 1215/2012 tõlgendamise suhtes, kui neid sätteid võib pidada „samaväärseks“ (9. juuli 2020. aasta kohtuotsus Verein für Konsumenteninformation, C-343/19, EU:C:2020:534, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 34 Teiseks tuleb tõdeda, et eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab nii eelotsusetaotluse põhjendustes kui ka esitatud küsimustes endas vaheldumisi põhikohtuasja kostja viibimiskohale ja alalisele elukohale.
- 35 Tuleb aga täheldada, et määruses nr 1215/2012 on viidatud üksnes kostja „alalise elukoha“ mõistele, mis on üldine ühendav kriteerium, mis võimaldab määrata kindlaks kohtu rahvusvahelise kohtualluvuse vastavalt selle määruse artikli 4 lõikele 1.
- 36 Nagu sellega seoses nähtub sõnaselgelt P. Jenardi aruandest, mis käsitleb 27. septembri 1968. aasta konventsiooni kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1979, C 59, lk 1), mille märkused alalise elukoha kindlaksmääramise kohta kehtivad ka määruse nr 1215/2012 tõlgendamisel, oli liidu seadusandja valik kohaldada kostja alalise elukoha kriteeriumi, mitte tema hariliku viibimiskoha kriteeriumi või samal ajal mõlemat kriteeriumi põhjendatud vajadusega vältida pädevate kohtute paljusust.

- 37 Nagu 27. septembri 1968. aasta konventsioonis kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (mida on muudetud) ja määruses nr 44/2001, ei ole ka määruses nr 1215/2012 määratletud mõistet „alaline elukoht“. Nii viidatakse viimati nimetatud määruse artikli 62 lõikes 1 selle liikmesriigi õigusele, kelle kohtusse on hagi esitatud, et teha kindlaks, kas poole alaline elukoht on selles liikmesriigis. Määruse nr 1215/2012 artikli 62 lõikes 2 on sätestatud, et „[k]ui poole alaline elukoht ei ole liikmesriigis, kelle kohtutele on asja kohta hagi esitatud, kohaldab kohus teise liikmesriigi õigust, et selgitada, kas nimetatud poole alaline elukoht on selles liikmesriigis“.
- 38 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on teha kindlaks, kas põhikohtuasja lahendamine kuulub tema kohtualluvusse, võttes arvesse mõistet „alaline asukoht“, nagu see on määratletud Poola õiguses.

Esimene küsimus

- 39 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 1215/2012 artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kui niisuguse kostja, kes on kolmanda riigi kodanik ja tarbija, viimane teadaolev alaline elukoht on selle liikmesriigi territooriumil, kus asub kohus, kuhu pöörduti, ja see kohus ei suuda kindlaks teha kostja tegelikku elukohta ning tal ei ole tõendeid, mis võimaldaksid järeldada, et kostja alaline elukoht on tõepoolest mõne teise liikmesriigi territooriumil või väljaspool liidu territooriumi, määratakse selle asja kohtualluvus kindlaks selle liikmesriigi õiguse alusel, kus asub see kohus.
- 40 Olgu märgitud, et määruse nr 1215/2012 eesmärk on ühtlustada kollisiooninormid kohtualluvuse kohta tsiviil- ja kaubandusajades niisuguste kohtualluvuse eeskirjadega, mis on hästi prognoositavad. Kõnealuse määrusega taotletakse seega õiguskindluse eesmärki, mis seisneb liidus asuvate isikute õigusliku kaitse tugevdamises, võimaldades korraga nii hagejal raskusteta kindlaks teha kohtu, kuhu ta võib pöörduda, kui ka kostjal mõistlikult ette näha, millisesse kohtusse teda võidakse kaevata (4. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus Feniks, C-337/17, EU:C:2018:805, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 41 Määruse nr 1215/2012 artikli 6 lõikes 1 on sätestatud, et kui kostja alaline elukoht ei ole üheski liikmesriigis, tehakse liikmesriigi kohtute pädevus kindlaks iga liikmesriigi oma õiguse kohaselt, kui selle määruse artikli 18 lõikest 1, artikli 21 lõikest 2 ning artiklitest 24 ega 25 ei tulene teisiti.
- 42 Kuna määruse nr 1215/2012 artikli 6 lõige 1 võimaldab kohaldada selles määruses kehtestatud ühtsete kohtualluvuse eeskirjade asemel iga liikmesriigi oma õigusnorme, tuleb selle sätte kohaldamise aluseks olevat eeldust ehk seda, et kostja alaline elukoht ei ole üheski liikmesriigis, tõlgendada kitsalt.
- 43 Niisugune kitsas tõlgendamine on seda enam põhjendatud, kui kostja on tarbija ja tal on seega määruse nr 1215/2012 artikli 18 kohaselt tugevdatud kaitse, mis tuleneb valikulise kohtualluvuse eeskirja kehtestamisest selle liikmesriigi kohtute kasuks, kus asub tema alaline elukoht. Nimelt ei saa välistada, et niisugust tarbijat võib ähvardada oht jääda liikmesriigi kohtualluvuse eeskirjade kohaldamisel sellest kaitsest ilma.
- 44 Sel põhjusel on Euroopa Kohus otsustanud, et juhul, kui liikmesriigi kodanikust ja tarbijast kostja alaline elukoht ei ole teada, kuulub määruse nr 44/2001 artikli 4 lõige 1 – mille sõnastus on sisuliselt samaväärne määruse nr 1215/2012 artikli 6 lõike 1 sõnastusega – kohaldamisele üksnes siis, kui liikmesriigi kohtul on tõendeid, mis võimaldavad järeldada, et kostja alaline elukoht on

tõepoolest väljaspool liidu territooriumi (vt selle kohta 17. novembri 2011. aasta kohtuotsus Hypoteční banka, C-327/10, EU:C:2011:745, punkt 42, ja 15. märtsi 2012. aasta kohtuotsus G, C-292/10, EU:C:2012:142, punkt 42).

- 45 Seevastu leidis Euroopa Kohus, et kui liikmesriigi kohtul ei ole tõendeid, mis võimaldaksid järeldada, et tarbijast kostja alaline elukoht on tõepoolest väljaspool liidu territooriumi ning ta ei suuda kindlaks teha selle tarbija alalist elukohta, hõlmab määruse nr 44/2001 artikli 16 lõikes 2 (nüüd määruse nr 1215/2012 artikli 18 lõige 2) ette nähtud valikulise kohtualluvuse eeskiri – mille kohaselt võib teine lepingupool algatada menetluse tarbija vastu üksnes selle liikmesriigi kohtutes, kus on tarbija alaline elukoht – ka nimetatud tarbija viimast teadaolevat alalist elukohta (vt selle kohta 17. novembri 2011. aasta kohtuotsus Hypoteční banka, C-327/10, EU:C:2011:745, punkt 42).
- 46 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on tekkinud küsimus, kas käesoleva kohtuotsuse punktides 44 ja 45 viidatud kohtupraktika on kohaldatav ka niisuguses olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kus hagi on esitatud tarbija vastu, kes ei ole mitte liikmesriigi, vaid kolmanda riigi kodanik ja kelle viimane teadaolev alaline elukoht on selles liikmesriigis, kus asub kohus, kuhu pöörduti, ilma et oleks võimalik kindlalt tuvastada, et tarbija on lahkunud sellelt territooriumilt teise liikmesriiki või et ta on lahkunud liidu territooriumilt.
- 47 Sellega seoses olgu märgitud, et nagu käesoleva kohtuotsuse punktis 35 on meelde tuletatud, põhineb määrus nr 1215/2012 kostja alalise elukoha kriteeriumil, mitte tema kodakondsuse kriteeriumil. Määruse artikli 4 lõikes 1 on nimelt sätestatud, et hagi esitatakse isikute vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigi, selle liikmesriigi kohtutesse sõltumata nende kodakondsusest.
- 48 Järelikult on käesoleva kohtuotsuse punktis 45 viidatud kohtualluvuse eeskiri, mis põhineb tarbijast kostja viimasel teadaoleval alalisel elukohal liikmesriigis, kohaldatav sõltumata selle tarbija kodakondsusest.
- 49 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 1215/2012 artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kui niisuguse kostja, kes on kolmanda riigi kodanik ja tarbija, viimane teadaolev alaline elukoht on selle liikmesriigi territooriumil, kus asub kohus, kuhu pöörduti, ja see kohus ei suuda kindlaks teha kostja tegelikku elukohta ning tal ei ole tõendeid, mis võimaldaksid järeldada, et kostja alaline elukoht on tõepoolest mõne teise liikmesriigi territooriumil või väljaspool liidu territooriumi, ei määrata selle asja kohtualluvust kindlaks mitte selle liikmesriigi õiguse alusel, kus asub see kohus, vaid kõnealuse määruse artikli 18 lõike 2 alusel, mille kohaselt kuulub niisuguse vaidluse lahendamine selle kohtu alluvusse, kelle tööpiirkonnas asub kostja viimane teadaolev alaline elukoht.

Teine küsimus

- 50 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1215/2012 artikli 26 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et kui kohtusse ilmub ajutine esindaja, kelle liikmesriigi kohus on määranud esindama tarbijast kostjat, kes jätab kohtusse ilmumata ja kelle tegelik alaline elukoht ei ole teada, siis võrdub see tarbija ilmumisega sellesse kohtusse ja võimaldab seega eeldada nimetatud kohtu rahvusvahelist kohtualluvust.
- 51 Kõigepealt tuleb märkida, et määruse nr 1215/2012 artikkel 26 asub määruse II peatüki 7. jaos „Kokkuleppest tulenev kohtualluvus“.

- 52 Selle määruse artikli 26 lõikes 1 on ette nähtud kohtualluvuse eeskiri, mis põhineb kostja kohtusse ilmumisel kõigis kohtuasjades, mille puhul asja allumine kohtule, kuhu pöörduti, ei tulene nimetatud määruse teistest sätetest, välja arvatud juhul, kui tegemist on sama määruse artikli 24 alusel erandliku kohtualluvuse eeskirja alla kuuluva vaidlusega, mille puhul kostja kohtusse ilmumine ei too kaasa kokkuleppest tulenevat kohtualluvust.
- 53 Määruse nr 1215/2012 artikli 26 lõike 2 kohaselt on kindlustuslepingute, tarbijalepingute ja individuaalsete töölepingute puhul see kohus, kes peab ennast selle artikli lõike 1 alusel pädevaks, kohustatud teavitama nõrgemat poolt enne, kui ta tunnistab end pädevaks. Seega, kui tarbijast kostja ilmub kohtusse, mis ei ole tema alalise elukohta kohus ja mis on määruse nr 1215/2012 artikli 18 lõike 2 alusel pädev, peab asja menetlev kohus veenduma, et seda tarbijat on teavitatud õigusest kohtualluvus vaidlustada ja kohtusse ilmumise tagajärgedest.
- 54 Eeltoodust tuleneb, et tarbijast kostja või vajaduse korral tema ajutise esindaja kohtusse ilmumise tõttu tekib kokkuleppest tuleneva kohtualluvuse küsimus üksnes olukorras, kus asjaomase vaidluse kuulumine selle kohtu alluvusse, kuhu pöörduti, ei tulene muudest sätetest kui määruse nr 1215/2012 artikli 26 lõikest 1.
- 55 Käesoleval juhul aga, nagu nähtub esimesele küsimusele antud vastusest, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus ei suuda kindlaks teha asjaomase tarbija alalist elukohta ning tal ei ole tõendeid, et tarbija on tegelikult lahkunud liidu territooriumilt, on eelotsusetaotluse esitanud kohtul kohtualluvus määruse nr 1215/2012 artikli 18 lõike 2 alusel, kuna tema on kohus, kelle tööpiirkonnas asub tarbija viimane teadaolev alaline elukoht.
- 56 Järelikult ei ole esimesele küsimusele antud vastustest lähtudes teisele küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

- 57 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (ühexas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 6 lõiget 1

tuleb tõlgendada nii, et

kui niisuguse kostja, kes on kolmanda riigi kodanik ja tarbija, viimane teadaolev alaline elukoht on selle liikmesriigi territooriumil, kus asub kohus, kuhu pöörduti, ja see kohus ei suuda kindlaks teha kostja tegelikku elukohta ning tal ei ole tõendeid, mis võimaldaksid järeldada, et kostja alaline elukoht on tõepoolest mõne teise liikmesriigi territooriumil või väljaspool Euroopa Liidu territooriumi, ei määrata selle asja kohtualluvust kindlaks mitte selle liikmesriigi õiguse alusel, kus asub see kohus, vaid kõnealuse määruse artikli 18 lõike 2 alusel, mille kohaselt kuulub niisuguse vaidluse lahendamine selle kohtu alluvusse, kelle tööpiirkonnas asub kostja viimane teadaolev alaline elukoht.

Allkirjad